

Document La generació de la crisi torna a viure amb els pares

El nét del Colero

Joan Todó
L'horitzó primer

L'AVENC
184 PÀGINES
18 EUROS

JULIÀ GUILLAMON

Dos llibres de poemes i un de contes han situat Joan Todó (la Sénia, Montsià, 1977) en primera fila dels escriptors de la generació de la crisi. Joves universitaris que quan ha estat l'hora de buscar feina s'han trobat amb la gran ensulsiada. I mentre alguns, més joves, han marxat a l'estranger i hi passen fent feinetes, ells tornen al poble dels pares i s'hi estan sense saber ben bé què hi han de fer.

Als textos que Todó havia publicat fins ara hi havia una tensió entre el món originari de la Sénia, a la frontera entre Catalunya, el País Valencià i Aragó, i la realitat de Bar-

celona. D'aquest xoc emocional i cultural en sortien els poemes de *Los fòssils (al ras)* (2007), que Todó obria amb una nota de Miquel Bauçà sobre què vol dir néixer a ciutat. Els pagerols, afirmava Bauçà, esparsos, són massa visibles, determinables i anomenables. Tornar a la Sénia representa tornar al món visible, determinable i anomenable. És on comença el drama de *L'horitzó primer*.

En el mateix moment en què torna al poble li encarreguen el pregó de la festa major. En aquest paper de gloriola local s'enfronta al lloc primigeni d'una manera molt diferent de com ho havia fet en els poemes i contes d'abans. No hi ha espai per a l'ègloga, per sentir-se un mateix llengua, paisatge. Les relacions amb la gent del poble són distants, començant pels pares, que apareixen molt difuminats. Els conflictes que eren l'arrel dels contes de *A butxacades* deixen lloc a una sensació erràtica, de pèrdua, com si no tingués on agafar-se per seguir endavant.

Todó descriu la vida de la Sénia: la festa major, amb les carreres de cavalls o de burros, que marquen distàncies de classe, la relació entre la gent del poble i la gent forana, a propòsit d'un dinar en un mas on ja fa anys que no viu ningú. Falses tradicions, com la música de dolçaina, i tradicions que s'en-

El poble de la Sénia (Montsià) VICENÇ LLURBA

grunen com els recaptés (un dinar de beneficència instaurat després d'una gran fam al segle XVII: darrerament se n'encarregava una empresa de càtering). Al costat d'aquests relats, Todó hi evoca personatges de la història de la Sénia, com el virrei Bonet que va fer fortuna a Madagascar (hi va haver Bonets que en van esperar anys i panys l'herència), el general carlí Ramon Cabrera, o Pastora, la guerrillera hermafrodita del temps del maquis que va assaltar la casa de l'arrosser Nomen.

D'ençà que Salvador Espriu va

Todó evoca el virrei Bonet, el general Cabrera i un guerriller hermafrodita: figures de la vida de la Sénia

publicar *Les Cançons d'Ariadna* el 1949 i va posar la pedra angular de la Sinera literària, la poesia i la novel·la catalanes han mitificat gent i paisatges. *L'horitzó primer* relata la impossibilitat d'articular l'experiència personal i col·lectiva en un món compartit. És un llibre profundament esqueixat, estranger, sense empatia, sense ràbia, gairebé sense ganes de viure. El talent de Todó hi és, intacte, recobert amb un vel de tristesa. |